

Téma

PANEL 1

Metamorfózy demokracie po studené válce

„Demokracie, kterou jsme považovali za samozřejmý výsledek lidské evoluce, zase až tak samozřejmá není. Má nepřátele i soupeře.“

Robert Kagan

Konec studené války předznamenal období téměř neutuchajícího optimismu. Onen „konec jedné historie“ v podobě triumfu liberální demokracie nad ostatními formami vlády se však nekonal a euforie z budoucího společného a šťastného života národů v míru a harmonické demokracii poněkud rychle opadla. Na loňské konferenci Fóra 2000 Bruce Jackson poznamenal, že demokracie se dají padělat a že za demokracii se dnes vydávají mnohé směry jako třeba populismus, nacionalismus a autoritářství. A tak tu máme demokracii „svrchovanou“ či „řízenou“ (Rusko), demokracii „disciplinovanou“ (Barma) nebo demokracii „kontrolovanou“ (Pákistán) a stále častěji slycháváme o „cynické západní demokracii“. Hospodářský úspěch autoritářství v Číně je mnohými vnímán, a to především v rozvíjejících se zemích, jako skutečná a lákavá alternativa robustního hospodářského vývoje bez rizika demokratických reforem. Americká nevládní organizace Freedom House ve své výroční zprávě o svobodě ve světě vydané v roce 2009 (*Freedom in the World*) uvádí, že „světová demokracie v roce 2008 zaznamenala ústup již třetí rok po sobě“. Opravdu vstupujeme do údobí „demokratické deprese“? Dosáhlo šíření demokracie svého vrcholu? Stáváme se svědky vytváření nových hranic dělících post-bipolární svět na demokracii a autokracii?

PANEL 2

Multipolarita a lidská práva

Současné chápání lidských práv je často označované za „eurocentrické“ či „západocentrické“ a je zdůrazňována potřeba pluralističtějšího přístupu. Podle tohoto názoru jsou lidská práva odrazem rozdílných kulturních perspektiv, neboli, jinými slovy, jsou spíše kulturně podmíněná nežli univerzální. Jiní naopak zastávají názor, že koncept univerzálních lidských práv nepředstavuje normu kulturní, ale spíše normu právní, jakožto základní ochranu lidské důstojnosti. Znamená to tedy, že ona těžce dosažená dohoda o univerzalitě lidských práv, k níž OSN dospěla brzy po skončení nejhorší globální války, je nadřazena určitému regionu či tradicím? Nejde o „kulturní imperialismus“?

Představuje vznikající globální pluralita hrozbu pro lidská práva? Co se stalo s univerzalitou lidských práv? Co na to obránci lidských práv ve světě?

PANEL 3

Nástroje mezinárodního vlivu

Pokusy ovlivnit vnitřní záležitosti svrchovaného státu byly tradičně považovány za nepřípustné. Koncept svrchovanosti však za posledních deset let doznal podstatných vývojových změn. Novou normou mezinárodního práva se postupně stává „odpovědnost chránit“, jež jasně vymezuje hranice zneužívání svrchovanosti. Podnětem k jejímu vzniku byly mimo jiné i tragédie ve Rwandě a Bosně v polovině 90. let minulého století. Povedou úžeji definované hranice svrchovanosti státu k dalším omezením a následně i k chaosu v mezinárodních vztazích? Je součástí „západních hodnot“ a kultury

lidských práv i závazek chránit obyvatelstvo, když jsou páčány výše uvedené zločiny proti lidskosti? Nebo je „odpovědnost chránit“ jen dalším požadavkem, jímž Západ zatěžuje ostatní civilizační okruhy? Jak dosáhnout oněch dvou klíčových záruk, tj. legitimacy a mezinárodní legality před zahájením vojenské intervence? A pokud je taková akce nezbytná, kdo je dostatečně způsobilý k tomu, aby ji inicioval a vedl? A co jiné nástroje mezinárodního vlivu? Média, nevládní organizace, hospodářská spolupráce nebo ekonomické sankce?

PANEL 4

Po bouři? Umíme pochopit, co o nás ekonomická krize vypovídá a poučit se z toho?

Ponaučili jsme se? V čem? A co jsme vlastně změnili ve způsobu, jakým spravujeme naše hospodářské záležitosti? Anebo si z této krize nic nevezmeme? Ačkoliv jde patrně o největší recesi od dob Velké deprese, dlouho známé nerovnováhy přetrvávají a žádná politická síla není sto změnit makroekonomická pravidla. „Prodlužíme se“ do další krize, která nás už tentokrát opravdu zničí? Co to vypovídá o filozofii naší civilizace? A dokážeme se změnit?

MEZINÁBOŽENSKÝ DIALOG

Náboženství a demokracie

Moderní koncept demokracie vyrostl, mimo jiné, na základech západního náboženského myšlení. Náboženství za základ demokracie považovala celá řada významných teoretiků demokracie (od Tocquevilla až po Böckenferda). K pokojnému přechodu od diktatury k demokracii a občanské společnosti přispěly významnou měrou ve 20. století na mnoha místech světa (od Filipín po Polsko) náboženská společenství. Na druhé straně slouží dnes v jiných místech světa náboženské symboly a rétorika k útokům na demokracii a její klíčový koncept svobody.

Jaký je skutečný vztah náboženství a demokracie? Jak je koncept demokracie slučitelný s velkými světovými náboženstvími? Jsou současné demokratické společnosti vhodnou biosférou pro náboženství, anebo pro ně představují spíše rizikové prostředí? Co mají demokratické státy očekávat od náboženství, od jejich vůdců a od náboženských společenství? Je koncept „oddělení politiky od náboženství“ stále platný a oboustranně výhodný, anebo jej bude nutné do budoucna přehodnotit a nahradit jiným modelem?

EKONOMICKÝ KULATÝ STŮL

Hodnotové posuny v kapitalismu

Čím se tato krize liší od technologické bubliny a bubliny realitního trhu posledních let?

Vznik finanční krize je připisován celé řadě faktorů. Jakou roli zde sehrály podnikatelské hodnoty? Jak bychom mohli srovnat vliv „hodnot“ na podnikání před 30 lety a dnes? Naučili jsme se v krizi něco o významu hodnot?

Potřebujeme změny v hodnotách? A pokud ano, v jakém směru? Jak? Kdo je má iniciovat? Představuje světová finanční krize „konec jedné éry“? Pokud ano, jak můžeme popsat a odlišit starou éru od éry nové? Existuje v podnikání nějaké hodnotové „minimum“? Jak je pravděpodobné opakování téhož cyklu z těch samých důvodů?

